

Складні
питання

Чому Бог допускає страждання? НІКІ ГАМБЛ

1

Alpha

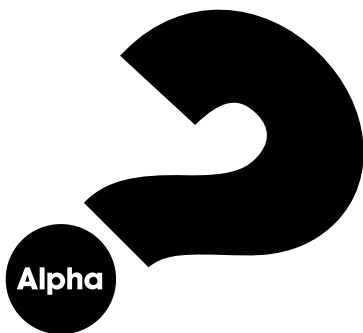
**Чому Бог
допускає
страждання?**

Буклети із серії «Складні питання»:

- Чому Бог допускає страждання?
- Як ставитися до інших релігій?
- Чи існує конфлікт між наукою та християнством?
- Як ставитися до «нової духовності»?
- Чи приносить релігія більше шкоди, аніж користі?
- Чи є концепція Трійці небіблійною, неважливою і не вартою віри?
- Чи є віра ірраціональною?

Чому Бог допускає страждання?

НІКІ ГАМБЛ

Copyright © Нікі Гамбл 2013

ISBN: 978-1-912263-77-6

Авторське право Нікі Гамбла на цю працю зафіксоване згідно із Законом про авторське право, промислові зразки та патенти (1988 рік).

Біблійні цитати наведені з українського перекладу Івана Огієнка 1962 року.

Вперше видано в 1994 році.
Перевидання — 2013 рік.
Нове видання — 2016 рік.

Видання Alpha International
HTB Brompton Road
London SW7 1JA
Email: publications@alpha.org
Web-сайт: alpha.org
[@alphacourse](http://alphacourse)

10 09 08 07 06 05 04 03 02

Всі права захищено. Жодна з частин цього посібника або будь-якого іншого видання Альфи не може бути відтворена або передана в будь-якій формі та будь-якими електронними або механічними засобами, включаючи фотокопіювання, відеозапис або із застосуванням будь-якої іншої системи зберігання і отримання інформації, без письмового дозволу власника авторського права або його визначеного законного представника. Коли видання Альфи надається безкоштовно, плата не стягується за умови, що видання використовується для проведення або реклами Альфа курсу і тому не вимагає будь-якої оплати. Цей ресурс не може бути змінений або використаний для будь-яких комерційних цілей без письмового дозволу власника авторського права або його визначеного законного представника.

Зміст

Чому Бог допускає страждання?	07
Людська свобода	09
Бог діє через страждання	17
Бог компенсує наші страждання сповна	24
Бог поруч у наших стражданнях	27
Як нам реагувати на страждання?	31
Примітки	35
Додаткова література	36

Чому Бог допускає страждання?

Молодий мешканець Нью-Йорку на ім'я Гленн Чемберс з дитинства мріяв трудитися для Бога в Еквадорі. У день відльоту він захотів відправити з аеропорту повідомлення для своєї матері, але в нього не було часу купити листівку. Побачивши на підлозі терміналу якийсь папірець, Гленн підняв його, і з'ясувалося, що це — рекламний флаєр, на якому зображено багато запитань «Чому?» Він написав своє повідомлення між цими словами. Тієї ночі його літак врізався в гору Ель Табласо заввишки 4200 метрів, розташовану на території Колумбії. Коли мати Гленна вже після звістки про його загибель отримала відправлене ним повідомлення, в її серці палало те саме запитання, що було написано на папірці: «Чому?»

Проблема страждань є одним з найпопулярніших аргументів, що використовують проти християнської віри. Ми стикаємося з нею постійно. «Страждання, безсумнівно, є найбільшим викликом для християнської віри, і так було в усіх поколіннях. Здається, що розподіл і сила страждань є абсолютно випадковими і тому — несправедливими».¹

По-перше, ми бачимо страждання глобального масштабу, які впливають на цілі народи і суспільства. Стихійне лихо на кшталт землетрусу, голоду чи повені може спіткати будь-якої миті будь-яку країну. Додайте до цього дві світові війни, що зосередили увагу на тяжких глобальних стражданнях, а також — запеклі збройні конфлікти і тероризм по всьому обличчю планети. Все це знову і знову завдає великих страждань родинам і суспільству, і до того ж, крім воєн, існують ще й інші чинники, що призводять до насильства.

По-друге, ми є свідками локальних трагедій. Одне з найбільших лих в історії Британії, що відгукується болем навіть через півстоліття, сталося в Аберфані, що у південному Вельсі 21 жовтня 1966 року. Того дня обвалився величезний терикон вугільної шахти, знищивши Пантглаську молодшу школу, внаслідок чого загинули 116 дітей і 28 дорослих. Ми майже щоденно читаємо або чуємо про авіакатастрофи, затонулі кораблі та інші нещасні випадки, що впливають на життя сотень людей.

По-третє, кожен з нас більшою чи меншою мірою страждає на індивідуальному рівні. Ми можемо потерпати від втрати близьких, хвороб, інвалідності, зруйнованих стосунків, нещасливого шлюбу, вимушеної безшлюбності, депресії, самотності, злиднів, гонінь, принижень, безробіття, несправедливості, несамовитих спокус і розчарувань. Страждання прихо-

дять у безмежному різноманітті форм, і жодна людина від них не застрахована.

Слід відзначити, що не всі релігії вважають страждання проблемою. Це питання гостро стоїть лише для юдео-християнської традиції, тому що ми віримо, що Бог безкінечно благий і всемогутній. Аргумент опонентів лаконічно висловив Клайв Льюїс: «Якби Бог був благим, то бажав би зробити Своє творіння бездоганно щасливим, а якби Він був всемогутнім, то міг би здійснити Своє бажання. Але творіння нещасливе, і значить Бог або неблагий, або не всемогутній, або і перше, і друге одночасно».²

Проблему страждань сторіччями намагалися вирішити богослови і філософи, але жоден з них досі так і не знайшов яку-небудь просту і повну відповідь. Біблія перш за все є практичною книгою і ніколи не розглядає те чи інше питання з філософської точки зору. Ми бачимо в ній лише кілька різних підходів до проблеми страждань від книги Буття до книги Об'явлення. Можна виокремити чотири основні погляди, які мають точки перетину, і ми розглянемо по чергово кожен з них.

Людська свобода

Біблія розповідає історію, що дає відповідь на деякі з наших найбільш фундаментальних запитань, і в кожному з епізодів робить це в певному контексті.

Так, спочатку вона змальовує світ, в якому немає зла і страждань.

Страждання не є частиною початкового Божого задуму для творіння (Буття 1-2). Його не було в цьому світі, поки людство не збунтувалося проти Бога. Наприкінці історії Бог відновить світ і покладе край усім стражданням. Коли Він створить «нове небо і нову землю» (Об'явлення 21:1), вже не буде жодних скорбот, сліз і болю.

Все це увійшло в наше життя лише тому, що Адам і Єва згрішили. Тобто це — зовнішнє вторгнення в Божий світ. Але чому Бог дозволив гріху увійти в Його світ, якщо це прямо чи опосередковано призводить до страждань?

Він зробив це тому, що любить нас і хотів дати нам свободу волевиявлення. Любов — не любов, якщо вона примусова. Вона може бути любов'ю лише за наявності справжнього вибору. Бог дарував людям право обирати і свободу любити або не любити. Користуючись цією свободою, чоловіки і жінки від початку приймали рішення порушувати Божі закони, що і призвело до страждань. Той самий Клайв Льюїс сформулював це так:

Бог, безсумнівно, міг би дивовижним чином усунути наслідки першого гріха, вчиненого людиною, але це не занадто б допомогло, якби Він не був готовий усу-

нути наслідки другого гріха, а потім — третього, і так далі, до нескінченності. Якби ці чудеса припинилися, то ми рано чи пізно все одно досягли б нашого теперішнього жалюгідного стану. В іншому випадку світ, що постійно підтримується і корегується Божественним втручанням, був би світом, в якому ніщо важливе ніколи не залежить від людського вибору і в якому сам цей вибір незабаром щезнув би через впевненість у відсутності наслідків обрання однієї з очевидних альтернатив, а значить і альтернатив, по суті, не існує.³

Бог створив нас вільними саме тому, що любить нас. Безумовно, деякі зі страждань, від яких ми потерпаємо в цьому житті, є наслідком нашого власного гріха. На жаль, ми шкодимо самі собі, приймаючи егоїстичні та помилкові рішення. Іноді страждання є неминучим наслідком порушення Божого закону. Існують фізичні закони природи. Наприклад, якщо ми встроимо руку у вогонь, то обпечемося. В даному контексті біль виконує роль системи раннього оповіщення, якщо ми приймаємо невірні рішення. Також існують моральні закони. Бог побудував цей світ на моральних засадах, і тому між гріхом і його наслідками існує природній зв'язок. Якщо людина зловжи-

ває наркотиками, то це призведе до залежності. Якщо ви пристрастилися до алкоголю, то ризикуєте врешті-решт стати алкоголіком і будете страждати через це. Якщо хтось сів п'яним за кермо автомобіля і внаслідок цього травмувався, то ці травми частково є наслідком його гріха. Подібно до цього, егоїзм, жадібність, хіть, пиха і важкий характер нерідко призводять до розриву стосунків і різних нещасть.

В Біблії описано кілька випадків активного Божого втручання з метою здійснення суду на Землі, але важливо відзначити відсутність прямого зв'язку між певним гріхом і тим чи іншим видом страждань. Всесвітня повінь є прикладом страждань глобального масштабу, спричинених гріхом, який призвів до Божого суду. Коли «бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її тільки зло повсякденно, ... засмутився Він у серці Своїм» (Буття 6:5-6). У випадку із Содомом і Гоморрою Божий суд за гріх призвів до катастрофи локального рівня. В інших епізодах ми бачимо Божий суд за гріхи окремих людей (2-а Царів 5:24; Від Луки 1:20; Від Івана 5:14; Дії 5:1-11; 1-е до Коринтян 11:30).

Друзі Йова думали, що він страждає за свій гріх, але вони помилялися (Йов 42:7-8). В 9-му розділі Євангелія від Івана Ісус чітко показав відсутність прямого зв'язку між гріхом і стражданнями. Коли учні запитали Його, згрішив чоловік чи батьки його, що він сліпим народився, Ісус відповів:

«Не згрішив ані він, ні батьки його» (9:2-3). Він також відзначив, що стихійні лиха не є формою Божого покарання, коли запитав: «Чи ви думаете, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? Ні, кажу вам» (Від Луки 13:1-5). Апостол Петро розмежовує страждання внаслідок нашого власного гріха («як вас б'ють за провини» — 1-е Петра 2:20) і страждання, не пов'язані з нашим гріхом («непоправді страждаючи» — вірш 19), а також — страждання, коли «з мукою терпите за добрі вчинки» (вірш 20). З огляду на ці чіткі межі, окреслені Біблією, було б помилково казати, що ті чи інші події або страждання обумовлені якимось гріхом, пов'язаним з окремою людиною, групою людей чи регіоном, і є прямим наслідком Божого суду.

Звичайно, коли ми страждаємо, дослідити своє серце ніколи не завадить, але ми маємо бути дуже обережними щодо суджень про причини чужих страждань. Небезпеку таких суджень відзначив британський церковний лідер Девід Вотсон, який помер від раку у віці п'ятдесяти років:

Пов'язувати страждання з гріхом небезпечно тому, що хворий і так нерідко почувується винним. Я не раз спілкувався із важко хворими і побачив, що їм не дають спокою запитання на кшталт: «За що все це мені?». Вони звинувачують себе або,

якщо не вважають себе винним, спрямовують свої звинувачення на інших людей або на Бога. Хтось обов'язково має бути винним! Проблема в тому, що відчуття своєї провини, яка часто є уявною, або прямі звинувачення інших, які часто є несправедливими, лише сприяють хворобі. Обидві ситуації заважають одужанню.

Мені відомо, як легко піддатися такому мисленню. Я і сам іноді думав, що моя астма чи рак — це покарання за гріх. Коли з соромом згадуєш численні дурниці, зроблені в минулому, то при наявності чутливої совісті неважко почати звинувачувати і осуджувати самого себе. Позитивний аспект полягає в тому, що кожне лихо змушувало мене заглибитися у власне серце і покаятися в усіх гріховних вчинках або настроях, які я міг знайти в собі. Я знаю багатьох людей, які отримали драматичне зцілення після подібного покаяння в поєднанні з відчуттям Божого прощення. Отже, уважно проаналізувати, який вигляд має наше життя у Божих очах, щоб пізнати радість Його любові і свободи, — це непогано.

Проте негативний аспект усього цього полягає в тому, що подібні внутрішні

пошуки призводять до надмірної прискіпливості, нездорового почуття вини і, напевне, дуже викривленого образу Бога. Бачачи, як Ісус зцілює хворих і прощає грішних, ми можемо легко уявити собі, що Бог каже: «Хто це там? Девід Вотсон? Минулого місяця він серйозно дав маху, тому Я покараю його астмаю на наступні дванадцять років». А потім ця фантазія може отримати продовження: «Він знов Мене засмутив, тому цього разу я знищу його за допомогою раку». Подібні думки не лише безглузді, але й майже богохульні, тому що абсолютно спотворюють образ Бога безмежної любові і милості, який ми чітко бачимо в Ісусі.⁴

Велика частина страждань у світі є наслідком гріхів інших людей. Це стосується багатьох глобальних та локальних лих. Дуже багато страждань спричиняють війни, які завжди є результатом людського гріха. Причому він зазвичай присутній по обидва боки конфлікту. Голод у світі, в основному, зумовлений нерівним розподілом світових ресурсів, громадянськими війнами або якимось іншим людським гріхом. Навіть трагедія в Аберфані не була «природньою». П'ятимісячне розслідування, яке очолював лорд-суддя Едмунд Дейвіс, поклало провину

за катастрофу на Національне управління вугільної промисловості. Одна жінка, яка зробила внесок в фонд допомоги постраждалим, написала: «Я була розлючена на Бога, але потім усвідомила, що все це сталося через людську жадобу і некомпетентність».⁵

Подібно до цього, індивідуальні страждання також часто зумовлені гріхами інших людей: вбивствами, перелюбом, крадіжками, сексуальним насильством, жорстокістю батьків, необережним поведінням на дорозі або керуванням у стані сп'яніння, наклепами, безсердечністю або певним проявом егоїзму. Хтось підрахував, що приблизно 95 відсотків страждань у світі можна пояснити однією з вищеперерахованих причин.

На причини природного характеру припадає зовсім невелика частка, чому можна дати лише одне пояснення. Все це — наслідки того факту, що ми живемо в занепалому світі, де все творіння опинилося під впливом гріха людей. Саме через гріх Адама і Єви в цей світ прийшли «тернина й осот» (Буття 3:18). З того моменту і донині «створіння покорилося марноті» (До Римлян 8:20). «Стихійні» лиха є результатом саме цього безладу у творінні.

Людська свобода не завжди відповідає на запитання про причини конкретних індивідуальних або національних лих, але допомагає пояснити джерело страждань. Усі страждання є наслідком гріха — або безпосередньо, як результат мого або чужого

гріха, або опосередковано, як результат життя у світі, що занепадає.

Бог діє через страждання

Другий погляд полягає в тому, що Бог із любові до нас використовує страждання на добро і робить це безліччю різноманітних способів. Він діє через страждання. Звичайно, в самих стражданнях немає нічого доброго і вони не спричинені *безпосередньо* Богом, але Він здатен *використати* їх на добро. По-перше, Бог застосовує страждання, щоб залучити нас до Христа. Клайв Льюїс писав:

Бог шепоче нам посеред наших задоволень, промовляє вголос до нашого сумління, але кричить в нашій болі. Це Його мегафон, щоб сколихнути оглухлий світ... Немає сумнівів в тому, що біль в якості Божого мегафона — жахливий інструмент, що може призвести до остаточного бунту без покаяння, але він дає поганій людині єдину можливість для виправлення. Біль усуває завісу і піднімає прапор істини в фортеці бунтівної душі.⁶

Справедливість цих слів знову і знову підтверджується християнським досвідом. Ми зустрічаємо тих, хто замислився про Бога лише після втрати близької

людини, розриву стосунків або якогось іншого життєвого болю.

По-друге, Бог може діяти через наші страждання, використовуючи їх для того, щоб привести нас до християнської зрілості. Навіть Ісус «навчився послуху з того, що вистраждав» (До Євреїв 5:8). За допомогою страждань Бог може формувати наш характер. У Новому Завіті застосовується образ дисциплінування дітей. Автор Послання до Євреїв каже, що наші батьки «нас за короткого часу карали, як їм до вподоби було, [Бог] же — на користь, щоб ми стали учасниками Його святості» (До Євреїв 12:10). Він відзначає, що «усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для навчених нею приносить мирний плід праведності» (До Євреїв 12:11).

Петро використовує абсолютно інший образ плавильника, який очищує срібло та золото. Він пише, що його читачі можуть бути «засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями» (1-е Петра 1:6). Далі він пояснює, чому Бог допускає це: «щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і вогнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа» (1-е Петра 1:7).

Бог також використовує страждання, щоб зробити наше життя більш плідним. Ісус, говорячи на подібну тему, застосував інший образ. Він ска-

зав, що так само, як садівник обрізує лозу, Бог очищає кожну плодоносну гілку, «щоб рясніше родила» (Від Івана 15:2).

Кожен з нас, стикаючись із стражданнями, час від часу запитує себе: «Яка їхня мета, і де можна знайти Бога посеред всього цього?» Павло каже, що ми можемо бути абсолютно впевнені в тому, що Бог працює в нашому житті серед страждань: «І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе [тобто, як приємне, так і неприємне] допомагає на добре» (До Римлян 8:28). Це, знов-таки, постійно підтверджується християнським досвідом. Десять наприкінці XIX або на початку XX сторіччя проповідник Сміт Віглсворт, в якого було видатне служіння зцілення, сказав: «Велика віра — це результат великих битв. Великі свідчення — це наслідок великих випробувань. Великі тріумфи можуть прийти тільки після великих скорбот».

Ніхто не бажає страждань собі або іншим, однак є багато свідчень про те, що саме періоди сильного болю та скорботи призводили до найбільших позитивних змін в житті людей. Крістофер Компстон, який тривалий час був адвокатом, а зараз працює суддею, написав:

Приблизно 23 роки тому мій перший син Гаррі помер, проживши лише 36 годин. В той момент його смерть здавалася жахливо

несправедливою і, в певному сенсі, вона, безсумнівно, такою і була. Проте сьогодні, озираючись назад, я цілком впевнений, що смерть Гаррі була однією з найкращих подій в моєму житті, оскільки саме вона розпочала процес моєї трансформації, щоб по Божій благодаті я навчився розуміти, що відчувають і як страждають інші люди.⁷

Так само, надзвичайно дієвим може бути і спостереження за стражданнями в житті інших людей. Незадовго до своєї смерті Девід Вотсон відзначив, що страждання мають силу робити очевиднішою Божу роботу в житті людей:

Немає жодних сумнівів в тому, що мільйони християн протягом століть завдяки стражданням ставали більш схожими на Христа. Я знаю багатьох людей, які, вдосконалившись через біль, стали носіями майже небесної краси. Серед моїх знайомих саме ті, хто пройшов через тяжчі страждання, пізнали Божу любов як ніхто інший. Аромат лаванди можна відчути по-справжньому, лише розтерши її. Отримати смачний сік апельсина можна, лише розчавивши його. Аналогічно, саме через болі і рани ми зазвичай отримуємо

в нашому житті аромат і приємність Ісуса. Професор філософії Принстонського університету, який був агностиком, став християнином після ретельного дослідження біографій деяких великих Божих святих з різних періодів історії Церкви. Його особливо вразило те, що вони сяяли посеред болю. Вони часто потерпали від сильних страждань — набагато більше, ніж інші люди, — але, незважаючи на муки, їхній дух сяяв величною славою, яку було неможливо погасити. Цей філософ зрозумів, що всередині цих людей діяла якась сила, і це відкриття врешті-решт привело його до Христа.⁸

Звичайно, в усьому цьому є спокуса сказати Богу: «Я цілком задоволений своїм становищем. Залиш мене в спокої», — але, як відзначив Клайв Льюїс, це означало б, що ми хочемо менше Божої любові:

Художник не буде вкладати багато зусиль в ескіз, недбало намальований на втіху дитині. В такому випадку його може задовольнити навіть результат, далекий від досконалості. Однак найвеличнішу картину свого життя, твір, який він любить так само сильно (хоча і по-іншому), як чо-

ловік жінку або мати — дитину, він буде вдосконалювати безкінечно. Можна не сумніватися, що цим він завдавав би цій картині, якби вона мала свідомість, безкінечного клопоту. Уявіть, що вона відчувала б після того, як її вдесьте натирають, скребуть і починають усе спочатку. Вона мріяла б лише про те, щоб бути просто недбалим ескізом, для створення якого достатньо хвилини. Так само і для нас природно нарікати на те, що Бог не створив нас для менш славної і тяжкої долі, але в такому випадку ми бажаємо не більшої любові, а меншої.⁹

По-третє, Бог часто використовує страждання, щоб здійснити Свої благі наміри. Приклад цього ми бачимо в житті Йосипа (Буття 37-50). Він постраждав від зради близьких родичів. Його розлучили з рідними і силоміць перевезли до Єгипту. Йосип опинився далеко від батька, з яким побачиться знову лише через двадцять років. В Єгипті його несправедливо ув'язнили за злочин, якого він не вчиняв. Протягом тринадцяти років він стикався зі скорботами, спокусами і випробуваннями, аж поки у тридцятирічному віці не став правителем Єгипту. Йосип обійняв посаду, яка дозволила врятувати життя не лише його родині, а всьому Божому народу. Ближче до кінця свого

життя, звертаючись до братів, він міг сказати про свої страждання так: «Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, щоб заховати при житті великий народ» (Буття 50:20).

В тяжкі часи нам не завжди легко побачити, що робить Бог. Так і Йосип в молоді роки не міг чітко зрозуміти Божий задум. Часто ми не в змозі осягнути, що відбувається або чому ми так страждаємо.

Хендлі Моул, коли він був єпископом Дарема, отримав завдання відвідати родичів 170 шахтарів, які загинули через нещасний випадок на шахті. Розмірковуючи над тим, що їм сказати, він взяв до рук невелику тканинну закладку, яку йому колись подарувала мати. На ній було зображене павутиння без будь-якого вірша, пояснення чи іншого малюнка. Однак на іншому боці закладки була фраза: «Бог є любов». Цей світ може здаватися павутинням, але за всім цим є Божа любов.

Отже, ми побачили, що деякі страждання можуть набувати сенсу, коли ми розуміємо, що Бог здатен використати їх, щоб привести нас до Христа або допомогти досягти зрілості в нашій вірі. Однак є і такі страждання, мету яких ми не в змозі осягнути і яким не можемо дати жодного з вищезгаданих пояснень.

Бог компенсує наші страждання сповна

В історії Йосипа ми бачимо, як Бог благословляє його посеред його страждань. Навіть коли він був рабом Потіфара, «був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя... і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його» (Буття 39:2-3). Коли Йосип опинився в ув'язненні, Господь знову був з ним (Буття 39:21) і дарував йому милість в очах начальника в'язниці, і той повністю передав йому управління в'язничними справами, «бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь» (Буття 39:23). Бог наділив Йосипа настільки унікальними, надприродними дарами, що навіть фараон визнав його як чоловіка, безумовно наповненого Божим Духом (Буття 41:38), і довірив йому керувати всією землею єгипетською (вірш 41). Саме на цій посаді Йосип був радий возз'єднатися зі своєю родиною, яку врятував від голоду.

Йов також пройшов через катастрофічні страждання, втративши спочатку все своє багатство, потім — усіх своїх дітей і, нарешті, захворівши на найжахливішу з хвороб. В кінці цієї книги ми читаємо про те, як Господь благословив подальше життя Йова і дав йому більше, аніж він мав раніше. Він не тільки отримав велике багатство, а й народив сімох синів і трьох чудових дочок. Йов дожив до глибокої старості і побачив своїх онуків та правнуків.

Для багатьох, як це було і у випадку з Йосипом і Йовом, Божі благословення, отримані посеред

страждань та після них, можуть відповідати їм або навіть перевищувати їх. Однак Новий Завіт не дає жодного приводу вважати, що так відбувається в усіх випадках. Нерідко ми не отримуємо таких благословень у земному житті.

Замість цього, кожному християнину обіцяно дещо більше — надія небес. Павло каже: «Я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас» (До Римлян 8:18), — а в іншому посланні він написав: «Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги» (2-е до Коринтян 4:17).

Гевін Рейд, колишній єпископ Мейдстоуна, розповідає про хлопця з його церкви, який пошкодив собі спину під час падіння зі сходів в однорічному віці і внаслідок цього постійно проходив терапію у лікарнях. Коли Гевін спілкувався з цим юнаком в церкві, той відзначив, що «Бог справедливий».

Гевін зупинив його і запитав: «Скільки тобі років?»

«Сімнадцять», — відповів юнак.

«І скільки років ти провів у лікарнях?»

«Тринадцять».

Тоді Гевін запитав: «І ти вважаєш це справедливим?»

«В Бога є для мене ціла вічність, щоб я міг все надолужити», — відповів хлопець.

У Бога, безумовно, є ціла вічність, щоб ми могли все надолужити, і Новий Завіт наповнений обіцянками про те, як чудово на небесах. Все творіння буде відновлене. Ісус повернеться на Землю, щоб створити нові небеса і нову землю (Об'явлення 21:1). Там вже не буде сліз, тому що не буде болю і страждань. Замість свого немічного, тлінного, смертного тіла ми отримаємо подібне до того славного тіла, яке було в Ісуса після воскресіння. Ми возз'єднаємося з усіма, хто помер «у Христі», і будемо з ними вічно у присутності Господа. Як одного разу сказав Мартін Лютер: «Я не проміняв би жодної миті на небесах на всі радості і багатства цього світу, навіть якби мав їх на тисячі років».

Ми живемо в матеріалістичному світі, який майже повністю втратив розуміння небес. Нам необхідно дивитися набагато далі, ніж земне життя, і розглядати наші страждання в контексті вічності. І це — не якісь марні ілюзії. Як відзначає богослов Алістер Макграт, люди, які насміхаються над небесами, насправді хочуть уникнути запитання: «А може це — правда?» «Якщо християнська надія небес — це ілюзія, що спирається на брехню, то її треба відкинути як хибну і оманливу. Але якщо вона істинна, то ми маємо прийняти її і дозволити їй перетворити все наше розуміння місця страждань у житті».¹⁰

Бог поруч у наших стражданнях

Ми маємо бути готові визнати відсутність простої, однозначної відповіді на запитання про причини страждань. На цю проблему можна поглянути ще під одним кутом: Бог страждає разом з нами.

Цей четвертий погляд, напевне, найважливіший з усіх. Одного разу я чув, як богослов Джон Стотт, який нещодавно відійшов у вічність, сказав: «Я нізащо не зміг би повірити в Бога, якби не хрест». Бог не відділяє Себе від страждань. Він не є байдужим спостерігачем, далеким від світу, сповненого страждання. Ми бачимо це всюди в Біблії і найбільш яскраво — на голгофському хресті. Говорячи словами Тертуліана, Бог є «розіп'ятим Богом». Він був «у Христі», примиривши із Собою світ (2-е до Коринтян 5:19). Бог став одним з нас і відчув на Собі всі наші страждання. Він не просто знає про них, а постраждав Сам. Бог знає, що ми відчуваємо, коли страждаємо.

У 1967 році вродлива спортивна дівчина на ім'я Джоні Еріксон отримала жакливу травму, невдало пірнувши в Чесапікську затоку. В результаті її кінцівки були паралізовані. Поступово, після періодів гіркоти, гніву, бунту і відчаю Джоні прийшла до віри в Божу суверенність. Вона побудувала нове життя як художниця (тримаючи пензлика ротом) і проповідник. Одного вечора, через три роки після нещасного випадку, Джоні усвідомила, що Ісус повністю розуміє її почуття. Їй раніше не спадало на думку, що на хресті

Він страждав так само, як вона, втративши здатність рухатись. Ісус також був паралізованим.¹¹

Саме цю думку чудово ілюструє невелика п'єса під назвою «Тривала тиша»:

Наприкінці часів мільярди людей розсіялися великою долиною біля підніжжя Божого престолу.

Більшість з них намагалася заслонитися від його яскравого світла, але кілька груп, розташованих найближче до престолу, палко сперечалися — і не з догідливою соромливістю, а доволі агресивно.

«Хіба Бог може нас судити? Що Він знає про страждання?», — сердито вигукнула молода брюнетка. Вона рвонула рукав, щоб показати номер, витатуйований в нацистському концтаборі. «Ми пережили жахіття: побиття, тортури, смерть!»

В іншій групі темношкірий юнак відвернув комірець. «А що скажете про це? — запитав він, вказуючи на потворний слід від мотузки. — Мене лінчували без провини. Просто за те, що я — чорний».

«А я чому маю страждати? — пробурмотіла в наступній групі вагітна школярка з похмурым поглядом. — Це сталося не з моєї вини».

Наскільки бачить око, по всій долині були розкидані сотні таких груп, і кожна з них винуватила Бога в тому, що Він допускає зло і страждання у світі. Звичайно! Самому ж Йому пощастило жити на небесах, де приємно і світло, і де немає сліз, страху, голоду чи ненависті. Що Богу взагалі відомо про те, що доводиться терпіти людям у цьому світі? «Він же живе без турбот і клопотів», — казали люди.

Отже, кожна з груп відправила до Бога свого представника, обраного за найбільші пережиті страждання: єврейка; темношкірий юнак; мешканець Хіросіми; чоловік, жакливо деформований артритом; і дитина, народжена потворною тому, що її мати приймала талідомід. Зійшовшись у центрі долини, вони порадились одне з одним і нарешті були готові представити свою справу на розгляд Бога. В них народився чудовий план: перш ніж вони зможуть визнати Бога своїм Суддею, Він має пройти те саме, що й вони. Вони вирішили, що Бога треба приговорити до життя на Землі в якості людини!

«Нехай Він народиться євреєм, і всі сумніваються в тому, що Він законнонароджений. Дайте Йому таку важку працю,

щоб навіть родичі вважали Його несповна розуму за те, що Він погодився на неї. Нехай Його зрадять найближчі друзі. Нехай Йому висунуть неправдиві звинувачення, Його справу розглядає упереджений суд, а суддя-боягуз визнає Його винним і віддасть на тортури».

«Нарешті, нехай Він зрозуміє, що таке жахлива самотність, а потім помре. Нехай Його смерть ні в кого не викликає сумнівів, тому що станеться на очах у багатьох свідків, які підтвердять, що Він загинув».

Коли кожен з представників оголошував свою частину вироку, по натовпу прокочувався гучний гул схвальних голосів.

Тільки коли була оголошена остання вимога, запанувала тривала тиша. Ніхто не промовляв ані слова. Всі завмерли, раптом усвідомивши, що Бог вже відбув цей вирок.¹²

Звичайно, ця історія не є точною аналогією. Бог не зобов'язаний ані відбувати жодних вироків, ні виправдовуватися. Недолік цієї ілюстрації в тому, що вона зображає людство суддею над Богом. Як вже було показано раніше, ми не можемо судити Бога, тому що наше розуміння занадто обмежене. Бог незрівнянно вище і більше наших розумових здібностей. Втім,

ця історія добре передає ту думку, що Бог перебуває в центрі будь-якого страждання поруч з нами. Він погодився увійти в наш біль, щоб стати «страдником, знайомим з хворобами» (Ісая 53:3). Факт Його страждань усуває те, що богослов Юрген Мольтманн називає «стражданнями в стражданнях». Бог всього творіння поруч з нами в наших найтемніших моментах, і це — надзвичайно важливе розуміння. Ми не самотні у своєму болю. Коли ми страждаємо, Бог страждає разом з нами.

Як нам реагувати на страждання?

Під час страждань ми не завжди можемо зрозуміти їх причини. Бог так і не пояснив Йову, чому той страждав, але сказав, що на те була вагома причина. Він дав зрозуміти, що Йов дуже мало знає про всесвіт, і що треба довіритися Богу. Книга Йова говорить не стільки про причини, з яких Бог допускає страждання, скільки про те, як ми маємо на них реагувати.

Нам треба поставити собі наступні запитання.

По-перше: «Чи є це страждання наслідком мого власного гріха?» Якщо це так, то ми можемо попросити Бога вказати, в чому конкретно полягає цей гріх. Бог ніколи не залишає нас з неусвідомленим відчуттям провини. Подібне осудження може приходити від сатани, але в жодному разі — не від Бога. Якщо присутній якийсь конкретний гріх, то нам треба покаятися і попросити Бога пробачити і очистити нас.

По-друге, нам необхідно запитати у Бога: «Що Ти хочеш мені сказати через все це?» Можливо, Він хоче дати нам якийсь конкретний урок.

По-третє, в Нього треба запитати: «Чого Ти очікуєш від мене?»

По-четверте, нам можуть стати в нагоді інші люди в церкві. Справжні друзі-християни допомагають нам відрізнити істинну провину від хибної, а також прийняти слово від Бога. Вони підтримують і підбадьорюють нас, щоб ми не опускали руки, якими б не були обставини. Ми можемо «носити тягарі один одного» (До Галатів 6:2).

Далі нам необхідно триматися за надію. Життя завжди є сумішшю битв і благословень, і під час битви ми маємо пам'ятати, що вона не буде вічною, а благословення часто бувають зовсім поруч. У будь-якому разі ми можемо не сумніватися, що одного дня вирушимо до Господа, щоб бути з Ним вічно. Поки ж цього не сталося, нам необхідно дивитися на Нього (До Євреїв 12:2), знаючи, що Він на сто відсотків співчуває нам, оскільки Сам постраждав більше за будь-кого з нас.

Ми покликані ставитися зі співчуттям до тих, хто страждає навколо нас. Перед обличчям великої скорботи спроби знайти раціональні пояснення можуть бути недоцільними. Навіть якщо чийсь страждання спричинені гріхом самих цих людей, нас ніхто не наділяв правом жбурляти в них каміння. Ми всі —

грішники і маємо бути дуже обережними щодо винесення суджень. Як було показано вище, не всі страждання безпосередньо пов'язані з гріхом. Зазвичай, найкраще, що ми можемо зробити, — просто обійняти страждальця і «поплакати з тими, хто плаче» (До Римлян 12:15).

Ми маємо право протистояти стражданням, тому що, як вже було зазначено раніше, це — зовнішнє вторгнення в Божий світ. Ісус боровся зі стражданнями при кожній зустрічі з ними. Він годував голодних, зцілював хворих і воскрешав мертвих. Він розглядав Своє служіння через призму проповіді Доброї Звістки бідним, проголошення свободи бранцям, відновлення зору сліпцям і визволення пригноблених. Ми покликані слідувати Його стопами.

Нарешті, підводячи підсумок, зазначимо, що нам необхідно вкотре прийти до Христового хреста, тому що тільки там ми починаємо розуміти, чому Бог любові допускає страждання.

По-перше, ми бачимо, що люди, зловживаючи своєю Богом даною свободою, вирішили прибити Ісуса до хреста. Проте Бог використав це зловживання для того, щоб Ісус на хресті заплатив ціну не лише за цей гріх, але і за всі гріхи всіх часів.

По-друге, ми бачимо, що Бог діє через страждання. Ті, хто прибили Ісуса до хреста, мали злі наміри, але Бог все навернув на благо. Хрест — це насправді перемога, тому що він є ключем до спасіння.

По-третє, ми бачимо, що Бог компенсує страждання сповна. Ісус, Який «замість радості, яка була перед Ним, перетерпів хреста» (До Євреїв 12:2), бачив заздалегідь Своє воскресіння і його результати: наше воскресіння і вічність з Ним.

По-четверте (і цей пункт найважливіший серед усіх), ми бачимо, що Бог Сам не відсторонений від страждань. Він прийняв їх на хресті і страждає за нас і разом з нами у цю мить. У житті Ісуса страждання не були ознакою кінця. Так само і в нашому житті останнє слово — не за ними. Воскресивши Ісуса з мертвих для вічного життя, Бог показав, що ніщо: ані страждання, ні навіть сама смерть — не може відлучити нас від Божої любові і вічного життя в Ньому.

Примітки

1. Джон Стотт, «Хрест Христа».
2. Клайв Льюїс, «Біль».
3. Також там.
4. Девід Вотсон, «Не бійтеся зла».
5. Газета «Таймс» (19 жовтня 1991 року).
6. Клайв Льюїс, «Біль».
7. Крістофер Компстон, «Відновлення після розлучення».
8. Девід Вотсон, «Не бійтеся зла».
9. Клайв Льюїс, «Біль».
10. Алістер Макграт, «Страждання».
11. Джоні Еріксон и Джо Массер, «Джоні».
12. Джон Стотт, «Хрест Христа».

Додаткова література

Піт Грейг, «Мовчазний Бог».

Клайв Люїс, «Біль».

Джейн Оунджян, «Зустріч з тяжкою втратою».

Джон Стотт, «Хрест Христа».

Девід Вотсон, «Не бійтеся зла».

Філіп Янсі, «Де Бог, коли я страждаю?».

Альфа

Альфа — це практичний курс ознайомлення з християнською вірою, який був створений в церкві «НТВ» в Лондоні і зараз прийнятий на озброєння тисячами церков багатьох деномінацій по всьому світу. Якщо вам цікаво дізнатися більше про християнську віру і отримати інформацію про найближчий офіс Альфи, то відвідайте наш Web-сайт:

alpha.org

або зв'яжіться
з головним офісом Альфи
за адресою:
НТВ Brompton Road,
London,
SW7 1JA

Тел.: 0845 644 7544

Про автора

Нікі Гамбл — засновник Альфи. Він вивчав право в Кембріджі і теологію в Оксфорді, мав адвокатську практику, а зараз служить вікарієм церкви «НТВ» в Лондоні. Нікі є автором багатьох бестселерів про християнську віру, включаючи «Питання життя», «Спосіб життя Ісуса», «Чому Ісус?», «Достойне життя», «Складні питання» і «30 днів».

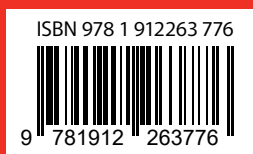
**Чи актуальна зараз концепція гріха?
Чому комусь треба було померти за чужі гріхи?
Чому хрест настільки важливий сьогодні для християнства?**

В цьому буклеті, який нашо́вхує на роздуми, Нікі Гамбл сміливо приступає до однієї з найбільш складних доктрин християнської віри.

«*Чому Бог допускає страждання?*» – це уривок з книги Нікі Гамбла «Складні питання».

Нікі Гамбл – засновник Альфи. Він вивчав право в Кембриджі і теологію в Оксфорді, мав адвокатську практику, а зараз служить вікарієм церкви «НТВ» в Лондоні.

Приєднуйтеся до спільноти Нікі: [@nickygumbel](https://www.instagram.com/nickygumbel)

© Alpha International 2016
alpha.org
[@alphacourse](https://www.instagram.com/alphacourse)
bibleinoneyear.org
[#TryAlpha](https://www.facebook.com/AlphaCourse)